

بازار بورس بر بستر اقتصاد هوشمند

مقدمه:

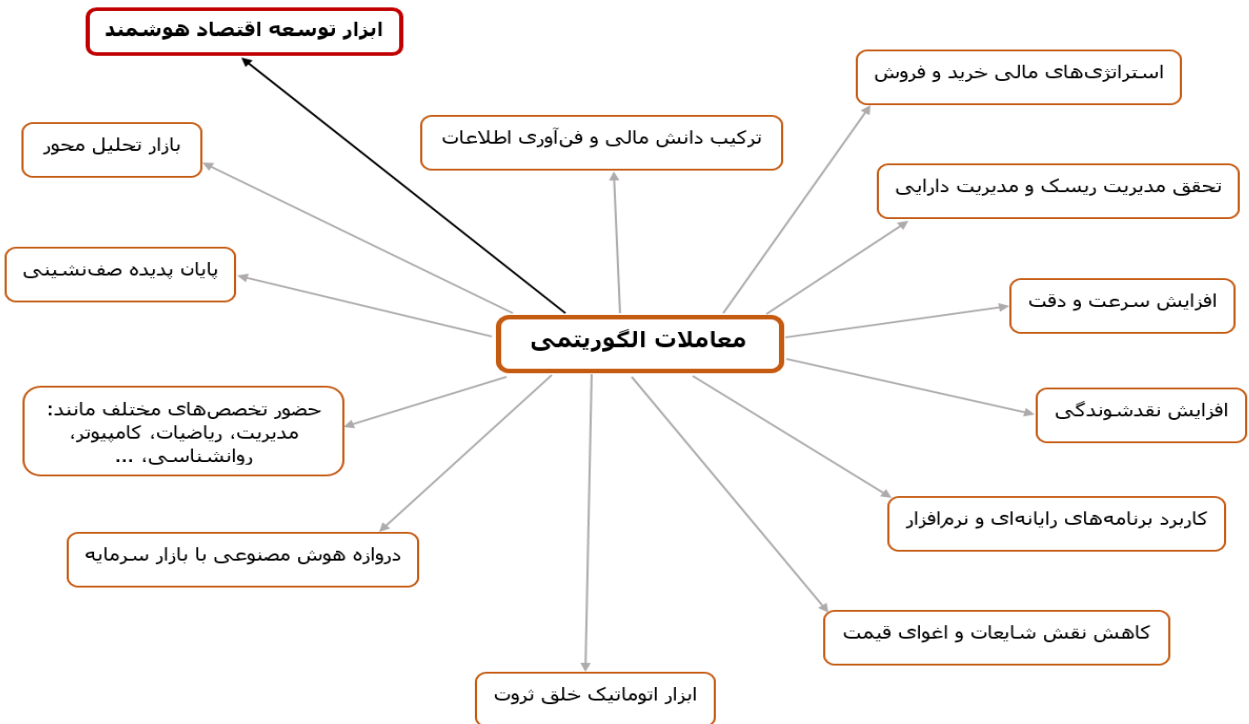
وقتی بحث اقتصاد هوشمند می‌شود، ابتدا اداره کننده‌های آن می‌بایست افراد هوشمندی باشند. افراد هوشمند نیاز دارند که رویشان کار شود. اگر تکنولوژی که هوشمند است می‌بایست با آن هوشمندانه برخورد نمود تا بتوان نهایت استفاده را از آن برد. شاخص‌های بازار سرمایه ایران طی سه سال گذشته بدین شرح بوده است. کل شاخص بورس ایران در این سه سال ۴۰۰ درصد رشد کرده است. با توجه به این شاخص‌هاست که فدراسیون بورس جهانی، بورس ایران را جزء برترین‌ها می‌شناسد. دفعات معاملات صورت گرفته در بورس هم اکنون ۱۰ برابر گردیده و از ۵۰ هزار به پانصد هزار بار رسیده است. و حجم معاملات نیز ۵ برابر شده است.

درصد رشد شاخص‌های بازار سرمایه طی سه سال گذشته

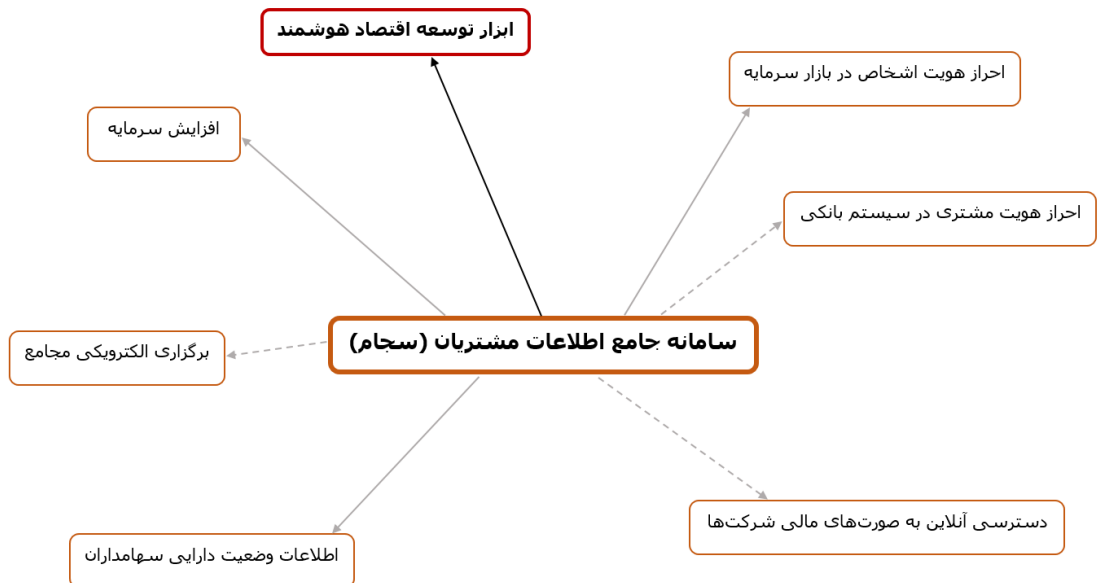
شاخص کل	۴۰۰٪
تعداد معامله	۱۰ برابر (از ۵۰/۰۰۰ به ۵۰۰/۰۰۰)
حجم معاملات	۵ برابر
سهم معاملات الکترونیکی	از ۲۶٪ به ۷۰٪
حجم معامله اوراق بدهی	از ۱۴ هزار میلیارد تومان به ۱۲۰ هزار میلیارد تومان
ضریب نفوذ	از ۵٪ به ۱۵٪

در رشت روزانه ۴۰ میلیارد تومان معامله صورت می‌گیرد این معاملات بصورتی است که تنها افراد حضور پیدا کرده و الکترونیکی نیست. سهم معاملات الکترونیکی که بسترهای اقتصاد هوشمند در آن فعالیت می‌کند از ۲۶ درصد به ۷۰ درصد در سطح بازار رسیده است. حجم معاملات اوراق بدهی دولت، از ۱۴ هزار میلیارد تومان به ۱۲۰ هزار میلیارد تومان رسیده است. با توجه به این که شاخص‌ها رشد داشته‌اند، آیا این حس وجود دارد که در استان گیلان بورس وجود دارد؟ سهم بنگاه‌های اقتصادی استان در بورس چه میزانی است؟ آیا بستری فراهم شده تا بنگاه‌ها آگاه شوند؟ مفاهیم مورد بحث در زمینه اقتصاد هوشمند عبارتند از:

۱- معاملات الگوریتمی، این که چه فایده هایی دارد:

۲- سامانه جامع اطلاعات مشتریان (سجام)، که تمام فعالیت‌هایی که در آینده در رابطه با بازار سرمایه صورت می‌گیرد و اگر بخواهیم منفعتی در خصوص ابزار مالی داشته باشیم، نیاز است که مشتریان ما در سامانه سجام تعریف شده شناسه دار باشند.

شمولیت مالی: تمام افراد به ساختارهای بازار سرمایه و مسائل مالی آشنا شوند. صنعتی نیست که فعالیت آن با بازار سرمایه ارتباط نداشته باشد. همه شغل‌ها حتی باغداری، بهزیستی نمی‌توانند بازار مالی را نادیده بگیرند زیرا می‌توانند از ابزارهای نوین مالی بهره‌گیری نمایند. ۴۰

صنعت در بورس ایران تعریف شده است. تا به امروز شرکتهایی فعالیت می کنند با بازار سرمایه در ارتباطند. هر صنعتی که زودتر با بازار سرمایه ارتباط برقرار نماید سهم بهتری را از بازار می گیرد. آمار بنگاههای گیلان نشان می دهد سهمی از بازار ندارند و ارزش سهم بازار گیلان در شاخص های بورس زیر ۰,۳ درصد است. یعنی دستگاههای حاکمیتی بایستی ورود پیدا کنند و یاد بگیرند. این دستگاهها با بازار سرمایه نا آشنا هستند. در جلسات رفع موانع تولید، بیش از ۸۰ درصد مشکلات مربوط به بحران مالی بنگاهها است. به بانکها فشار وارد می کنند که تامین مالی نمایند. راهکارهایی وجود دارد. از جمله ادغام و تملک در سیستم بازار سرمایه که ایجاد شده است. بنگاه اقتصادی که از سیستم بانکی تامین مالی نموده. و ماشین آلات خریداری کرده است، نیاز به سرمایه در گردش دارد. امروز با توجه به تورم روز، ماشین آلات افزایش قیمت داشته، براساس ادغام و تملک یک راه پیشنهادی از طریق بورس برای سرمایه گذار این است که تامین سرمایه از طریق معرفی شخص حقوقی دیگر با ایجاد یک شرکت، بصورت مشارکتی صورت گیرد.

مولد سازی دارائی های دولت:

با توجه به این که دولت دارای دارائی هایی همچون املاک و ... می باشد. به پشتوانه این دارائی ها علاقه مند به انتشار اوراق است. تمام اوراق موجود در بازار که در سیستم بازار سرمایه انتشار می یابد. همه به پشتوانه یک سری از دارائیها هستند. آخرین اوراق انتشار پیدا کرده ۴۷ هزار میلیارد تومان است که مبنای انتشار آن درآمدهای آتی مالیاتی دولت است. مولد سازی یعنی ایجاد ارزش افزوده از فروش دارائیها، مثل ایجاد یک زیر ساخت و در حالی که بخش عمده واگذاری های دولت از دارائیها صرف پرداخت بدهی های گذشته دولت می شود.

مالکیت بخشی:

در قالب سامانه سجام، و بستر فراهم شده توسط شرکت سپرده گذاری، دارائیهای افراد شناسایی شده و بازار سرمایه به اشخاصی که دارای هویت هستند اجازه می دهد، دارائیها، تبدیل به اوراق بهادار قابل واگذاری شوند.

عرضه توکن اوراق بهادار (security Token offering-STO):

تبدیل کردن دارائیها به اجزای کوچک قابل واگذاری. این عمل در بازار سرمایه اتفاق می افتد.

بوت استراپینگ:

بنگاههای اقتصادی چه اقدامی انجام دهند تا با کمترین استقراض (وام)، با کمترین پرداخت بهره، بهترین شرایط را برای سرمایه در گردش بنگاه از منابع داخلی آن فراهم کنند.

فروش استقراضی:

فروش استقراضی معامله بسیار پرمخاطره است چراکه خلاف جهت بازار حرکت می کند و به زمان بندی دقیق نیاز دارد. برای استفاده از این ابزار ابتدا باید با تقریب بالایی سقوط ارزش سهام در آینده را حدس زد. از آنجا که قیمت سهام معمولا رو به بالا گرایش دارد و در طول زمان افزایش می یابد، فروش استقراضی به زمان بندی دقیق بازار نیاز دارد و به همین دلیل استفاده از آن دشوار به نظر می رسد. فرض می کنیم با بررسی عملکرد یک شرکت به این نتیجه رسیده که فروش محصولات یا خدمات این شرکت با مشکل روبه رو شده است. بنابراین درآمد آن رو به کاهش است. فرض می کنید قصد دارید ۱۰۰ سهم از این شرکت را به صورت استقراضی بفروشید. کارگزارتان، ۱۰۰ سهم را از صاحب آن قرض خواهد گرفت (یا از سهام هایی که خود در اختیار دارد به شما قرض می دهد) و با دریافت کارمزد خود، سهام را به شما تحویل می دهد. کارگزار به صاحب سهام اطمینان می دهد که در آینده سهام او را پس خواهد داد. حال شما باید بلافاصله سهام قرض گرفته شده را به قیمت فعلی بازار به فروش برسانید. اگر حدس تان درست باشد و در آینده قیمت سهام سقوط کند، شما با خرید دوباره ی آن سهام (هنگامی که قیمت آن کاهش یافت) موضع کوتاه مدت (short position) خود را پوشش می دهید و سهام قرضی را به کارگزار خود تحویل خواهید داد. کارگزار شما نیز سهام را به صاحب اصلی آن باز می گرداند. مابه التفاوت قیمت فروش سهام و خرید مجدد آن با کسر هزینه ای که به کارگزار بابت کارمزد پرداخته اید، سودی خواهد بود که از فروش استقراضی به دست آورده اید.

طرح فروش اقساطی:

بازار سرمایه اخیراً با استقبال عامه مردم مواجه شده است و بدین وسیله فعالان بازار افزایش یافتند. به این ترتیب، به طور تقریبی میتوان گفت بسیاری از مردم از کارکرد بازار و اثر مثبت آن بر اقتصاد کشور اطلاع پیدا کردند. طرح اقساطی سهام دولت یک گام دیگر در راستای ترغیب مردم به توسعه فرهنگ سهامداری است و این فرآیند، می‌تواند مردم را بیش از پیش با بازار سرمایه آشنا کند.

اوراق دین کالایی:

اوراق خرید دین کالایی که از ابزارهای جدید بورس کالای ایران است به زودی در این بازار عملیاتی و اجرایی می‌شود. در این روش که مناسب شرایط رکود است، خریدار محصولاتی که در بورس کالا خرید و فروش می‌شوند، به‌طور اعتباری تأمین مالی کرده و بدینوسیله در روند تأمین مالی زنجیره تولید گشایش و بهبود ایجاد می‌شود. خریدار در ازای دریافت کالا از فروشنده سند اعتباری در اختیار وی قرار می‌دهد که این اسناد در بازار قابل تنزیل و خرید و فروش است. پشتوانه این اسناد اعتباری، LC داخلی، ضمانت‌نامه بانکی و... خواهد بود. اوراق خرید دین اوراقی است که به کمک آن تولیدکننده‌ها می‌توانند طلبی که دارند را به ورقه بهادار تبدیل کنند و آن را بفروشند.

تامین مالی جمعی:

تامین مالی جمعی یا همان **Crowdfunding** یکی از راه‌های تأمین مالی و سرمایه‌گذاری خرد به شمار می‌رود که توسط آن می‌توان سرمایه‌کارهای کوچک اجتماعی و یا پروژه‌های کوچک و متوسط را تأمین نمود. معمولاً این گونه سرمایه‌گذاری‌ها با استفاده از عواطف و احساسات انسانی در خصوص انجام امور خیریه ایجاد و توسط سایت‌های اینترنتی راه‌اندازی می‌گردد. در اغلب این موارد، تأمین مالی به صورت مشروع صورت می‌پذیرد اما این مانع از آن نیست تا این روش توسط سازمان‌ها و شرکت‌ها برای اهداف غیر مشروع نیز به کار گرفته نشود. از آنجا که راه‌اندازی سایت‌های تأمین مالی امروزه نسبتاً ساده و سریع است و می‌توان از درگاه‌های واسط بانکی نیز برای آن استفاده نمود در نتیجه کنترل شیوه‌های تقلب در آن به صورت پیشرفته‌ای ارتقاء نیافته است و می‌توان از این بستر برای امور غیر مشروع نیز استفاده نمود. تأمین مالی جمعی یکی از بهترین شیوه‌ها و ایده آل‌ترین روش‌ها برای پولشویی است که می‌تواند برای خلافکاران مورد استفاده واقع گردد.

صندوق سرمایه‌گذاری جسورانه:

سرمایه‌گذاری جسورانه (**Capital Venture**) یک مدل سرمایه‌گذاری برای راه‌اندازی کسب و کارهای نوپا و شرکت‌های کوچک با پتانسیل رشد بلندمدت است، در واقع این نوع سرمایه‌گذاری منبع بسیار مهمی برای راه‌اندازی کسب‌وکارهایی است که کوچکتر از آن هستند که بتوان دسترسی مناسب به بازار سرمایه یا بانک‌ها داشته باشند و عمدتاً از ریسک بالا و به تبع بازدهی مورد انتظار بالایی برای سرمایه‌گذار برخوردارند.

آقای نروزی معاون اقتصادی اداره کل اموراتصادی

حجم نقدینگی زیادی که هم‌اکنون سرریز بازار بورس شده است. ناظر بورس از ابزارها برای هدایت نقدینگی بهره نمی‌گیرد. عرضه اولیه یکی از این ابزارها برای جمع‌آوری نقدینگی است که بکار گرفته نشده است. ابزار دیگر فروش استقراضی است که در حال حاضر مسیر به سمت بنگاه‌های دولتی سوق پیدا کرده است. برخی دستگاه‌های دولتی و انتظامی سهام را واگذار نمی‌کنند. و مالکیت را در دست دولت نگه داشته‌اند. با توجه به معاملات صورت گرفته (از ۱۵۰۰ هزار میلیارد تومان ارزش سهام در بازار بورس فقط ۳۰۰ هزار میلیارد یا ۲۰ درصد سهام شناور است) این امر نشان می‌دهد؛ شناوری سهام کم است و عمق بازار را محدود می‌کند فروش استقراضی باید گامی شود که سهام‌نگهداری شده یه سمت شناور شدن برود.

